

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ**

Кафедра правознавства

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО»**

з підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітньо-професійна програма	Право

Полтава 2023 рік

Розробник/укладач програми:

Оксана Солдатенко – д.ю.н., професор, професор закладу вищої освіти, Полтавський університет економіки і торгівлі

Рецензенти програми:

Олександр КАЛЬЯН – к. ю. н., доцент, професор кафедри підприємництва і права Полтавського державного аграрного університету;

Євгенія БОНДАРЕНКО – к. ю. н., доцент кафедри публічного та міжнародного права ННІ «Юридичний інститут», Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Програма навчальної дисципліни «Міграційне право» обговорена і схвалена на засіданні кафедри правознавства, протокол засідання кафедри від 29 серпня 2023 р. № 1.

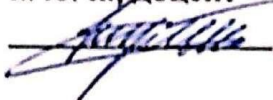
Завідувач (начальник) кафедри правознавства
д. ю. н., професор

 Галина ЛАВРИК

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми «Право»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 081 «Право»

к. ю. н., доцент

 Олег КУЛЬЧІЙ

Анотація навчальної дисципліни

Міграційні процеси останніх років набувають глобального світового масштабу. За даними Міжнародної організації з міграції, поза межами країни свого громадянства проживає понад 125 млн осіб, на планеті налічується майже мільярд внутрішніх мігрантів. Світові міграційні процеси призводять до концентрації мігрантів в окремих країнах, що тягне за собою погіршення соціально-гуманітарного стану в цих країнах. Не оминули ці процеси і Україну, для якої питання міграції населення є особливо актуальними.

Предметом правового регулювання міграційного права є суспільні відносини публічно-управлінського спрямування, що виникають між відповідними державними органами та мігрантами, а також – суспільні відносини, що виникають у процесі ухвалення уповноваженими державними органами владних рішень, пов'язаних з організацією функціонування міграції. Крім того, міграційне право регулює всі суспільні відносини, пов'язані з установами і реалізацією адміністративно-правового статусу суб'єктів права (мігрантів) та – з порушенням мігрантами адміністративно-правових норм.

Предметом навчальної дисципліни є оволодіння необхідними знаннями з питань міграції населення для кращого пізнання процесів виникнення, трансформації та прогнозування їх подальшого розвитку, а також вивчення правового статусу конкретних державних органів, верств населення, джерел права і правових систем у певному історичному просторі.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Міграційне право» є засвоєння студентами теоретичних знань щодо міграційного законодавства та набуття практичних навичок правового регулювання відповідних відносин з тим, щоб у разі необхідності забезпечити можливість реалізації громадянами України своїх прав, свобод та законних інтересів. Крім того, метою є підготовка висококваліфікованих фахівців із знанням загальних закономірностей виникнення, розвитку, призначення і функціонування міграційного права у міжнародному праві та національному праві окремих держав, взаємозв'язку з іншими галузями права і регулювання процесів переміщення населення та становлення цього права в Україні, а також порівняння з досвідом такого регулювання у міжнародному праві; ознайомленням з нормативно-правовою базою, що регулює правовий статус іноземців в Україні, гарантіями їх захисту; правилами в'їзду в Україну, виїзду з України, транзитного проїзду через Україну; особливостями в'їзду – виїзду на окремі частини території України; правового статусу осіб, які потребують захисту.

Зміст навчальної дисципліни розкривається у таких темах: Міграція як глобальне загальносвітове суспільне явище; Управління міграційними процесами в Україні; Інститут громадянства у міграційному праві; Інститут свободи пересування територією України людини та громадянина в міграційному праві; Правовий статус іноземців в Україні; Повноваження органів та підрозділів охорони державного кордону щодо примусового повернення осіб; Повноваження органів та підрозділів охорони державного кордону щодо примусового видворення осіб; Правила в'їзду в Україну, виїзду з України, транзитного проїзду через Україну; Правове регулювання реадмісії; Правовий статус біженців; Юридична відповідальність за порушення

міграційного законодавства; Внутрішньо переміщені особи; Зовнішня трудова міграція громадян України; Працевлаштування за кордоном; Міграційне право зарубіжних країн.

Zusammenfassung der akademischen Disziplin

Migrationsprozesse haben in den letzten Jahren ein globales Ausmaß angenommen. Laut der Internationalen Organisation für Migration leben mehr als 125 Millionen Menschen außerhalb des Landes ihrer Staatsbürgerschaft, und es gibt fast eine Milliarde Binnenmigranten auf dem Planeten. Globale Migrationsprozesse führen zu einer Konzentration von Migranten in bestimmten Ländern, was eine Verschlechterung der sozialen und humanitären Situation in diesen Ländern zur Folge hat. Diese Prozesse gingen nicht an der Ukraine vorbei, für die die Frage der Bevölkerungsmigration besonders relevant ist.

Gegenstand der gesetzlichen Regelung des Migrationsrechts sind die Öffentlichkeitsarbeit der öffentlichen Verwaltung, die zwischen den zuständigen staatlichen Stellen und den Migranten entsteht, sowie die sozialen Beziehungen, die im Prozess der Adoption durch autorisierte staatliche Organe der Macht über die Organisation der Entscheidungen entstehen Funktionieren der Migration. Darüber hinaus regelt das Migrationsrecht alle gesellschaftlichen Beziehungen im Zusammenhang mit der Begründung und Durchsetzung des verwaltungsrechtlichen Status von Rechtssubjekten (Migranten) und - mit der Verletzung verwaltungsrechtlicher Normen durch Migranten.

Gegenstand der wissenschaftlichen Disziplin ist die Aneignung der notwendigen Kenntnisse zur Bevölkerungsmigration zum besseren Verständnis der Entstehungs-, Transformations- und Prognoseprozesse ihrer weiteren Entwicklung sowie die Untersuchung der Rechtsstellung bestimmter staatlicher Organe, Bevölkerungsgruppen, Rechtsquellen und Rechtssysteme in einem bestimmten historischen Raum.

Ziel des Studiums der Bildungsdisziplin "Migrationsrecht" ist es, dass die Studierenden theoretische Kenntnisse über die Migrationsgesetzgebung erwerben und praktische Fähigkeiten in der rechtlichen Regelung relevanter Beziehungen erwerben, um den Bürgern der Ukraine gegebenenfalls die Möglichkeit zu geben, ihre Rechte auszuüben, Freiheiten und berechtigte Interessen. Darüber hinaus ist es das Ziel, hochqualifizierte Fachkräfte mit Kenntnissen der allgemeinen Rechtslage der Entstehung, Entwicklung, Zweckbestimmung und Funktionsweise des Migrationsrechts im Völkerrecht und im nationalen Recht der einzelnen Staaten, dem Verhältnis zu anderen Rechtsgebieten und der Regulierung auszubilden von Prozessen der Bevölkerungsbewegung und der Entstehung dieses Rechts in der Ukraine sowie ein Vergleich mit den Erfahrungen einer solchen Regelung im Völkerrecht; Einarbeitung in den rechtlichen Rahmen, der den rechtlichen Status von Ausländern in der Ukraine regelt, Garantien für ihren Schutz; die Regeln für die Einreise in die Ukraine, die Ausreise aus der Ukraine, die Transitpassage durch die Ukraine; Merkmale der Einreise – Ausreise in bestimmte Teile des Territoriums der Ukraine; Rechtsstellung von Schutzbedürftigen.

Die Inhalte der wissenschaftlichen Disziplin zeigen sich in folgenden Themen: Migration als globales weltweites gesellschaftliches Phänomen; Management von Migrationsprozessen in der Ukraine; Institut für Staatsbürgerschaft im Migrationsrecht; Institut für Freizügigkeit einer Person und eines Bürgers auf dem Territorium der Ukraine im Migrationsrecht; Rechtsstellung von Ausländern in der Ukraine; Befugnisse der Organe und Einheiten des staatlichen Grenzschutzes bei der

erzwungenen Rückführung von Personen; Befugnisse der Organe und Einheiten des staatlichen Grenzschutzes zur Zwangsabschiebung von Personen; Regeln für die Einreise in die Ukraine, die Ausreise aus der Ukraine, die Durchreise durch die Ukraine; Gesetzliche Regelung der Wiederaufnahme; Rechtsstellung von Flüchtlingen; Rechtliche Verantwortung für Verstöße gegen das Migrationsrecht; Binnenvertriebene; Externe Arbeitsmigration von Bürgern der Ukraine; Beschäftigung im Ausland; Migrationsrecht des Auslands.

Annotation of the academic discipline

Migration processes in recent years have acquired a global scale. According to the International Organization for Migration, more than 125 million people live outside the country of their citizenship, and there are almost a billion internal migrants on the planet. Global migration processes lead to the concentration of migrants in certain countries, which entails the deterioration of the social and humanitarian situation in these countries. These processes did not bypass Ukraine, for which the issue of population migration is particularly relevant.

The subject of legal regulation of migration law is public relations of a public-management direction, arising between relevant state bodies and migrants, as well as social relations arising in the process of adoption by authorized state bodies of power decisions related to the organization of the functioning of migration. In addition, migration law regulates all social relations related to the establishment and implementation of the administrative-legal status of legal subjects (migrants) and - with the violation of administrative-legal norms by migrants.

The subject of the academic discipline is the acquisition of the necessary knowledge on population migration for a better understanding of the processes of emergence, transformation and forecasting of their further development, as well as the study of the legal status of specific state bodies, population groups, sources of law and legal systems in a certain historical space.

The purpose of studying the educational discipline "Migration Law" is for students to acquire theoretical knowledge about migration legislation and acquire practical skills in the legal regulation of relevant relations in order to, if necessary, ensure the possibility for citizens of Ukraine to exercise their rights, freedoms and legitimate interests. In addition, the goal is to train highly qualified specialists with knowledge of the general laws of the emergence, development, purpose and functioning of migration law in international law and the national law of individual states, the relationship with other branches of law and the regulation of processes of population movement and the formation of this law in Ukraine, and also a comparison with the experience of such regulation in international law; familiarization with the legal framework governing the legal status of foreigners in Ukraine, guarantees of their protection; the rules of entry into Ukraine, exit from Ukraine, transit passage through Ukraine; features of entry – exit to certain parts of the territory of Ukraine; legal status of persons in need of protection.

The content of the academic discipline is revealed in the following topics: Migration as a global worldwide social phenomenon; Management of migration processes in Ukraine; Institute of Citizenship in Migration Law; Institute of freedom of movement of a person and citizen in the territory of Ukraine in migration law;

Legal status of foreigners in Ukraine; Powers of bodies and units of state border protection regarding forced return of persons; Powers of bodies and units of state border protection regarding forced deportation of persons; Rules of entry into Ukraine, exit from Ukraine, transit passage through Ukraine; Legal regulation of readmission; Legal status of refugees; Legal responsibility for violations of migration legislation; Internally displaced persons; External labor migration of citizens of Ukraine; Employment abroad; Migration law of foreign countries.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Міграційне право» укладена відповідно до освітньо-професійної програми Право, розробленої на підставі стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20 липня 2022 р. № 644.

Міграційне право викладається у таких закладах вищої освіти: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ¹, Національній академії державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького², Одеський державний університет внутрішніх справ³, Хмельницький університет управління та права ім. Л. Юзькова⁴, Ужгородському національному університеті⁵ та в інших закладах на різних рівнях підготовки фахівців.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є оволодіння необхідними знаннями з питань міграції населення для кращого пізнання процесів виникнення, трансформації та прогнозування їх подальшого розвитку, а також вивчення правового статусу конкретних державних органів, верств населення, джерел права у певному історичному просторі.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Міграційне право» є засвоєння студентами теоретичних знань щодо міграційного законодавства та набуття практичних навичок правового регулювання відповідних відносин з тим, щоб у разі необхідності забезпечити можливість реалізації громадянами України своїх прав, свобод та законних інтересів. Крім того, метою є підготовка висококваліфікованих фахівців із знанням загальних закономірностей виникнення, розвитку, призначення і функціонування міграційного права у міжнародному праві та національному праві окремих держав, взаємозв'язку з іншими галузями права і регулювання процесів переміщення населення та становлення цього права в Україні, а також порівняння з досвідом такого регулювання у міжнародному праві; ознайомленням з нормативно-правовою базою, що регулює правовий статус іноземців в Україні, гарантіями їх захисту; правилами в'їзду в Україну, виїзду з України, транзитного проїзду через Україну; особливостями в'їзду – виїзду на окремі частини території України; правового статусу осіб, які потребують захисту.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми: **загальні:**

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК2);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 11);

спеціальні (фахові, предметні):

¹ URL: <https://dpuvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/1108/3.1.pdf>

² URL: <https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/44vok-16.3-migracijne-pravo.pdf>

³ URL: <http://surl.li/orwgi>

⁴ URL: <http://surl.li/orwgi>

⁵ URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/36674>

- цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи (СК3);
- здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права (СК5);
- здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право (СК7);
- здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення (СК16).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

- знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини (РН 2);
- застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права (РН 8);
- знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (РН 13);
- застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи (РН 18);
- пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (РН19);
- надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (РН 22).

Навчальна дисципліна є **вибірковою**.

Форма підсумкового контролю знань: ПМК.

Програмний зміст навчальної дисципліни

Модуль I

Міграційні процеси в сучасному світі: загальна характеристика

Тема 1. Міграція як глобальне загальносвітове суспільне явище

Поняття міграцій населення. Міграція як історичне загальносвітове суспільне явище. Міграційні процеси у світі. Типи, напрями, масштаби, норми (загальні і національні) міграцій населення, міжнародні переміщення населення, внутрішні переміщення населення.

Поняття та предмет міграційного права. Історія становлення міграційного права. Завдання міграційного права. Функції міграційного права. Принципи (загальні засади) міграційного права. Структура міграційного права. Характеристика основних інститутів міграційного права. Норми міграційного права України (поняття, форми виразу, юридичні властивості), їх класифікація. Міграційно-правові відносини, їх види, суб'єкти і об'єкти. Місце міграційного права України в системі національного права України. Джерела міграційного права: поняття, система, види. Конституція України – основне джерело міграційного права України. Характеристика законів, інших нормативно-правових актів, що є джерелами міграційного права України.

Особливості та характеристика міжнародних нормативно-правових актів та інших джерел з питань міграції. Міжнародний досвід державного управління міграцією. Адміністративна структура управління міграційними процесами Європейського Союзу.

Тема 2. Управління міграційними процесами в Україні

Правові основи регулювання міграційних процесів в Україні. Адміністративно-організаційна структура управління міграційними процесами в Україні. Основні імміграційні течії в Україні. Акти Адміністрації ДПСУ в міграційній сфері. Акти органів охорони державного кордону з міграційних питань. Поняття координації та взаємодії в міграційній сфері. Повноваження державних органів в сфері міграції. Співвідношення українського законодавства з питань міграції з нормами міжнародного права.

Внутрішня міграція: досвід України та інших держав світу.

Нелегальна міграція: досвід боротьби окремих держав.

Тема 3. Інститут громадянства у міграційному праві

Законодавство про громадянство України. Принципи законодавства України про громадянство. Документи, що підтверджують громадянство України. Підстави набуття громадянства України. Підстави припинення громадянства України. Підстави для втрати громадянства України. Повноваження Комісії при Президентові України з питань громадянства. Порядок оскарження рішень з питань громадянства.

Тема 4. Інститут свободи пересування територією України людини та громадянина в міграційному праві

Законні підстави перебування на території України. Особливості реєстрації місця проживання бездомних осіб. Підстави для відмови в реєстрації або знятті з реєстрації місця проживання. Обмеження свободи пересування. Обмеження вільного вибору місця проживання.

Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні». Законодавчі обмеження свободи пересування територією України.

Тема 5. Правовий статус іноземців в Україні

Визначення поняття «іноземці». Підстави перебування іноземців в Україні. Основні права, свободи та обов'язки іноземців. Особливості їх реалізації. Відповідальність іноземців. Особливості реалізації іноземцями окремих прав та обов'язків. Імміграція і тимчасове перебування іноземців на території України. Особливості правового статусу окремих категорій іноземців. Правовий статус іноземців, що володіють імунітетами. Характеристика прав нелегального мігранта, їх гарантій.

Поняття імміграції. Закон України «Про імміграцію». Органи, що здійснюють оформлення візових документів. Підстави заборони в'їзду на територію України.

Порядок отримання дозволу на імміграцію. Категорії іммігрантів. Підстави для відмови у наданні дозволу на імміграцію. Порядок в'їзду іммігрантів в Україну. Порядок видачі посвідки на постійне проживання. Підстави для скасування дозволу на імміграцію. Порядок видворення за межі України.

Тема 6. Повноваження органів та підрозділів охорони державного кордону щодо примусового повернення осіб

Поняття, види та підстави повернення іноземців та осіб без громадянства. Порядок примусового повернення іноземців та осіб без громадянства. Процедура встановлення особи, що підлягає примусовому поверненню. Права осіб які підлягають примусовому поверненню.

Тема 7. Повноваження органів та підрозділів охорони державного кордону щодо примусового видворення осіб

Поняття та підстави видворення іноземців та осіб без громадянства. Порядок примусового видворення іноземців та осіб без громадянства. Права осіб які підлягають примусовому видворенню.

Поняття ідентифікації невстановлених осіб – порушників законодавства з прикордонних питань. Основні способи ідентифікації невстановлених осіб.

Процедура прийняття рішення про примусове видворення. Правове регулювання супроводу іноземців та осіб без громадянства. Процедура поміщення осіб в пункти тимчасового перебування іноземців.

Тема 8. Правила в'їзду в Україну, виїзду з України, транзитного проїзду через Україну

Порядок виїзду з України громадян України, іноземців та осіб без громадянства. Правові обмеження виїзду з території України. Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» та інші нормативно-правові акти.

Документи, що дають право громадянину України на виїзд з України і в'їзд в Україну. Порядок перетину громадянами України державного кордону України. Порядок оформлення документів для постійного проживання громадян України за кордоном. Підстави для тимчасового обмеження права громадян України на виїзд з України. Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності з питань виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України.

Порядок в'їзду в Україну громадян України. Загальні положення щодо в'їзду іноземців в Україну, їх транзитного проїзду через Україну. Особливості в'їзду–виїзду на окремі частини території України.

Порядок реалізації громадянами України права на виїзд з України і в'їзд в Україну. Порядок виїзду за кордон військовослужбовців. Порядок в'їзду–виїзду на тимчасово окуповані території. Обмеження на виїзд з України. Обмеження на в'їзд в Україну.

Порядок перетину державного кордону України.

Контрольні пункти: види, режим, процедури.

Модуль II

Правове регулювання реадмісії, статусу біженців. Юридична відповідальність за порушення міграційного законодавства.

Тема 9. Правове регулювання реадмісії

Поняття та види реадмісії. Міжнародні та національно-правові основи здійснення реадмісії. Процедура реадмісії осіб. Розгляд та подання запитів на здійснення процедури реадмісії. Порядок дій органів та підрозділів охорони державного кордону при здійсненні реадмісії за прискореною процедурою. Порядок дій органів та підрозділів охорони державного кордону при процедурі здійснення транзитної реадмісії.

Тема 10. Правовий статус біженців

Законодавство про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту. Поняття, умови надання та ненадання статусу біженця та іншого захисту в Україні. Порядок звернення особи із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту. Порядок набуття та втрата статусу біженця. Особи які потребують додаткового чи тимчасового захисту. Умови, за яких особа не визнається біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту. Порядок оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

Повноваження державних органів щодо вирішення питань надання статусу біженця. Втрата статусу біженця. Права та обов'язки біженців.

Визначення поняття «біженець» в національному законодавстві України. Права та обов'язки особи, яка подала заяву про надання статусу біженця. Міжнародне співробітництво з метою захисту прав біженців.

Правовий статус осіб, яким надано статус біженця іншими державами. Інститут притулку в міграційному праві.

Тема 11. Юридична відповідальність за порушення міграційного законодавства

Юридична відповідальність у міграційному праві. Специфіка юридичної відповідальності іноземців та осіб без громадянства. Види юридичної відповідальності та їх застосування до іноземців, а також до осіб без громадянства.

Юридична відповідальність юридичних осіб у міграційному праві України. Порядок оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення. Порядок розгляду справ про адміністративне правопорушення. Порядок оформлення постанови у справі про адміністративне правопорушення. Порядок оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення. Порядок виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.

Тема 12. Внутрішньо переміщені особи

Повноваження Кабінету Міністрів України з питань забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. Повноваження центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з питань забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Забезпечення реалізації прав зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб на отримання комунальних послуг.

Тема 13. Зовнішня трудова міграція громадян України. Працевлаштування за кордоном

Зміст поняття «трудова міграція». Трудова міграція в українському законодавстві. Зовнішня трудова міграція: досвід врегулювання у Польщі та Румунії. Трудова міграція з України і пандемія covid-19. Офіційна трудова міграція. Неофіційна трудова міграція. Міграція жертв злочинних угруповань.

Особливості працевлаштуванні українських громадян за кордоном.

Тема 14. Міграційне право зарубіжних країн

Правове регулювання міграційних процесів у США. Законодавство в імміграційній сфері Канади. Міграційне законодавство Австралії. Міграційне законодавство Європейського Союзу. Діяльність Ради Європи.

Рекомендовані джерела інформації:

Конституція України

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-вр. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

Нормативно-правові акти:

1. Виконавчий протокол про порядок реалізації Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про реадмісію. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/643_422?test=qY4Mfbtc78fVVvsCUZiO7h8zRNI4KYs80msh8Ie6 (дата звернення 10.08.2022).

2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19–20, № 21–22. Ст. 144.

3. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 № 1798-12. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст.56.

4. Деякі питання надання адміністративних послуг у сфері міграції: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.11.2016 № 770. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/770-2016-%D0%BF> (дата звернення 10.08.2022).

5. Деякі питання надання підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби платних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 № 1098. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1098-2011-%D0%BF> (дата звернення 10.08.2022).

6. Європейська конвенція про громадянство від 06.11.1997. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_004 (дата звернення 10.08.2022).

7. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 2–3. Ст. 27.

8. Імплементативний протокол між Кабінетом Міністрів України та Урядом Чеської Республіки до Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про реадмісію осіб. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/203_065 (дата звернення 10.08.2022).

9. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.11.2005 № 2747-15. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35–36, № 37. Ст.446.

10. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон Української УРСР від 07.12.1984 № 80731-10. *Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР)*. 1984. № 51. Ст.1122.

11. Конвенція про статус біженців. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_011 (дата звернення 10.08.2022).

12. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.

13. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88.

14. Питання організації виконання Закону України «Про імміграцію»: Указ Президента України від 07.08.2001 року № 596/2001. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/596/2001> (дата звернення 10.08.2022).
15. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13–14, №15–16, № 17. Ст. 112.
16. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 16. Ст. 146.
17. Про визначення адміністратора Єдиного державного демографічного реєстру: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.12. 2016 № 931-р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/931-2016-%D1%80> (дата звернення 10.08.2022).
18. Про громадянство: Закон України від 18.01.2001 № 2235-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 13. Ст. 65.
19. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20.11.2012 № 5492-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 51. Ст. 716.
20. Про житловий фонд соціального призначення: Закон України від 12.01.2006 № 3334-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 19–20. Ст. 159.
21. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-18. *Відомості Верховної Ради* . 2015. № 1. Ст. 1.
22. Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 № 302. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/302-2015-%D0%BF> (дата звернення 10.08.2022).
23. Про затвердження зразка заяви-анкети для внесення інформації до Єдиного державного демографічного реєстру: Наказ МВС України від 26.11.2011 №1279. *Офіційний Вісник України*. 2014. № 101. Ст. 2982.
24. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення Державною міграційною службою України: Наказ Міністерства внутрішніх справ від 28.08.2013 № 825. *Офіційний Вісник України*. 2013. № 76. Ст. 2853.
25. Про затвердження норм харчування іноземців та осіб без громадянства, що розміщуються в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, пунктах тимчасового розміщення біженців Державної міграційної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2015 № 144. *Офіційний Вісник України*. 2015. № 26. Ст. 758.
26. Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 360. *Офіційний Вісник України*. 2014. № 69. Ст. 1923.

27. Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон та пункти контролю: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.2010 № 751. *Урядовий кур'єр*. 2010. № 165.

28. Про затвердження Порядку використання безконтактного електронного носія, який імплантовано в паспорт громадянина України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.02.2016 № 104. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 25. Ст. 998.

29. Про затвердження Порядку внесення засобів електронного цифрового підпису до безконтактного електронного носія, що міститься в паспорті громадянина України, та надання послуг електронного цифрового підпису з використанням паспорта громадянина України з імплантованим безконтактним електронним носієм: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 № 869. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 97. Ст. 3148.

30. Про затвердження Порядку отримання, вилучення з Єдиного державного демографічного реєстру та знищення відцифрованих відбитків пальців рук особи: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 669. *Офіційний Вісник України*. 2014. № 97. Ст. 2794.

31. Про затвердження Порядку оформлення документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, громадянам, які проживають на тимчасово окупованій території України: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2014 № 289. *Офіційний Вісник України*. 2014. № 61. Ст. 1686.

32. Про затвердження Порядку оформлення, виготовлення і видачі посвідки на постійне проживання та посвідки на тимчасове проживання і технічного опису їх бланків та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 26.12.2002 № 1983: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.03.2012 № 251. *Урядовий кур'єр*. 2012. № 75.

33. Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2012 № 150. *Офіційний Вісник України*. 2012. № 17. Ст. 612.

34. Про затвердження Порядку формування квоти імміграції, Порядку провадження за заявами про надання дозволу на імміграцію і поданнями про його скасування та виконання прийнятих рішень: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.12.2002 № 1983. *Урядовий кур'єр*. 2003. № 7.

35. Про затвердження Правил оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 118. *Урядовий кур'єр*. 2017. № 80.

36. Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.1995 № 57. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/57-95-%D0%BF> (дата звернення 10.08.2022).

37. Про затвердження Правил реєстрації місця проживання та Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 № 207. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 28. Ст. 1108.

38. Про імміграцію: Закон України від 07.06.2001 № 2491-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 41. Ст. 197.
39. Про облік внутрішньо переміщених осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 509. *Офіційний Вісник України*. 2014. № 81. Ст. 2296.
40. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 № 3773-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19–20. Ст. 179.
41. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 № 1382-15. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 15. Ст. 232.
42. Про схвалення Концепції створення національної системи ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 № 1428-р. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 4. Ст. 245.
43. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 482-р. *Офіційний Вісник України*. 2017. № 60. Ст. 216.
44. Про утворення територіальних органів Державної міграційної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.2011 № 658. *Офіційний Вісник України*. 2011. № 47. Ст. 1902.
45. Угода між Кабінетом Міністрів України і Виконавчою владою Грузії про приймання і передачу осіб (реадмісію), які знаходяться на територіях держав незаконно: Угоду ратифіковано Законом від 17.03.2004 № 1608-IV. *Офіційний Вісник України*. 2004. № 32. Ст. 2204.
46. Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Королівства Данія про реадмісію осіб: Угоду ратифіковано Законом від 21.05.2008 № 291-VI. *Офіційний Вісник України*. 2008. № 92. Ст. 3038.
47. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Ісландії про реадмісію осіб: Угоду ратифіковано Законом від 08.04.2015 № 299-VIII. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 25. Ст. 1016.
48. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Норвегія про реадмісію осіб: Угоду ратифіковано Законом від 06.07.2011 № 3591-VI. *Офіційний Вісник України*. 2011. № 77. Ст. 2875.
49. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Болгарія про приймання та передачу осіб, що перебувають на територіях обох держав нелегально: Угоду ратифіковано Законом від 07.03.2002 № 3107-III. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/100_058 (дата звернення 10.08.2022).
50. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Узбекистан про приймання та передачу осіб, які перебувають на території держав нелегально: Угоду ратифіковано Законом від 13.09.2001 № 2688-III. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/860_026 (дата звернення 10.08.2022).
51. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про реадмісію. *Офіційний Вісник України*. 2013. № 73. Ст. 2727.

52. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Турецької Республіки про реадмісію осіб: Угоду ратифіковано Законом від 04.07.2006 № 27-V. *Офіційний Вісник України*. 2008. № 88. Ст. 2969.

53. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Туркменистану про реадмісію осіб: Угоду ратифіковано Законом від 10.01.2002 № 2935-III. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/795_703 (дата звернення 10.08.2022).

54. Угода між Україною і Киргизькою Республікою про спрощений порядок зміни громадянства громадянами України, які постійно проживають у Киргизькій Республіці, та громадянами Киргизької Республіки, які постійно проживають в Україні, і запобігання випадкам без громадянства та подвійного громадянства: Угоду ратифіковано Законом від 20.11.2003 № 1319-IV. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/417_025 (дата звернення 10.08.2022).

55. Угода між Україною і Республікою Білорусь про спрощений порядок зміни громадянства громадянами України, які постійно проживають в Республіці Білорусь, і громадянами Республіки Білорусь, які постійно проживають в Україні: Угоду ратифіковано Законом від 21.10.1999 № 1186-XIV. *Офіційний Вісник України*. 2013. № 21. Ст. 734.

56. Угода між Україною і Республікою Таджикистан про спрощений порядок зміни громадянства громадянами України, які постійно проживають в Республіці Таджикистан, і громадянами Республіки Таджикистан, які постійно проживають в Україні: Угоду ратифіковано Законом від 11.07.2002 № 115-IV. *Офіційний Вісник України*. 2004. № 12. Ст. 796.

57. Угода між Урядом України і Урядом Латвійської Республіки про передачу і приймання осіб: Угоду ратифіковано Законом від 10.02.1998 № 107/98-ВР. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/428_006 (дата звернення 10.08.2022).

58. Угода між Урядом України і Урядом Республіки Молдова про приймання та передачу осіб через українсько-молдовський державний кордон: Угоду ратифіковано Законом від 11.09.1998 № 105-XIV. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/498_032 (дата звернення 10.08.2022).

59. Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польща про передачу і прийом осіб через спільний державний кордон. *Офіційний Вісник України*. 2006. № 43. Ст. 2919.

60. Угода між Урядом України і Урядом Угорської Республіки про передачу і прийом осіб через спільний державний кордон. *Офіційний Вісник України*. 2006. № 42. Ст. 2838.

61. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.

62. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40–41, 42. Ст. 492.

Основні рекомендовані джерела інформації:

63. Міграційне право України : підручник / С.М. Гусаров, А.Т. Комзюк, О.Ю. Салманова та ін. Харків: Дім реклами, 2016. 296 с.

64. Грицай І. О., Тарасенко Ю. М. Міграційне право: Методичні рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи / Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2018. 104 с.

65. Михайлишин І. В., Трачук П. А. Міграційне право України: навч. посіб. / Держ. ВНЗ «Ужгород. Нац. ун-т». Ужгород: Патент, 2014. 350 с.

66. Наливайко Л. Р. Міграційне право [Текст] : навч. посібник / Л. Р. Наливайко, І. О. Грицай, К. В. Степаненко. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ : Хай-Тек Прес, 2016. 296 с.

67. Сопільник Р. Л. Міграційне право України : навч. посіб. / [Сопільник Р. Л. , Ковалів М. В. , Єсімов С. С. та ін.]. Львів : СПОЛОМ, 2023. 260 с.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

68. Бойчук А. Ю. Загально-правові принципи міграційного права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2013. № 1. С. 29–31.

69. Для прибулих до Швеції з України. URL: https://www.krisinformation.se/detta-kan-handa/handelser-och-storningar/oro-for-omvarldslaget/oro-for-omvarldslaget/spraklanguages/ukrainska_ukraian/us-att-komma-till-sverige-fran-ukraina (дата звернення 10.08.2022).

70. Дмитриченко І. В. Термінологічний словник міграційного права. Видавництво Національного університету кораблебудування ім. адмірала Макарова. 2020. 100 с.

71. Ерман Г. Міграція в Ірландію. Як там живеться українцям. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-56913358> (дата звернення 10.08.2022).

72. Нове міграційне законодавство в Німеччині: біженці зможуть отримати дозвіл на постійне проживання. URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/614/nove-migraciine-zakonodavstvo-v-nimeccini-bizenci-zmozut-otrimati-dozvil-na-postiine-prozivannya> (дата звернення 10.08.2022).

73. Правові виклики сучасності: міжнародна міграція в умовах глобалізації: Матеріали І Міжнар. наук.-практ. онлайн конф. (Чернівці, 23 жовтня 2020 р.) / Н.Д. Гетьманцева, О.В. Кіріяк та ін. / Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича Чернівці, 2020. 236 с.

74. Римаренко Ю. Міжнародне міграційне право: підручник. Київ: КНТ, 2007. 640 с.

75. Українська міграція у часи кризи: вимушена і трудова мобільність / під ред. Д. Дрбохлава, М. Ярошевич / Кафедра соціальної географії та регіонального розвитку, Факультет природничих наук Карлового університету.